

**Rekabet Kurumu Başkanlığından,
REKABET KURULU KARARI**

Dosya Sayısı : 2005-3-115 (Önaraştırma)
Karar Sayısı : 06-36/462-124
Karar Tarihi : 26.5.2006

A.TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Mustafa PARLAK
Üyeler : Tuncay SONGÖR, Prof .Dr. Zühtü AYTAÇ, Rıfık ÜNAL, Prof.
Dr. Nurettin KALDIRIMCI, M. Sıraç ASLAN, Süreyya ÇAKIN,

B.RAPORTÖRLER : Orçun SENYÜCEL, Alper KARAKURT, Ali Fuat KOÇ

C. BAŞVURUDA

BULUNAN : Baymak Mak. San. ve Tic. A.Ş.
Temsilcisi Av. Nihan ALPAN
Tepeören Mevki Orta Mahalle Akdeniz Cad.
Orhanlı Tuzla İstanbul

D. HAKKINDA ÖNARAŞTIRMA YAPILAN:

MTS Isıtma ve Soğ. Sist. İth. Dağ. Ltd. Şti.
Hüsrev Gerede Cad. Saray Apt. No:134 K:6 Teşvikiye İstanbul

E. DOSYA KONUSU: MTS Isıtma ve Soğ. Sist. İth. Dağ. Ltd. Şti.'nin yedek parça teminini geciktirme ve aşırı fiyatlandırma yapmak suretiyle 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'u ihlal ettiği iddiası.

F. İDDİALARIN ÖZETİ: Şikayet dilekçesinde; ısıtma ve soğutma ile ilgili Wolf marka ürünlerin Türkiye'ye ithalatını yapan tek firma olan MTS Isıtma ve Soğ. Sist. İth. Dağ. Ltd. Şti. (MTS) firmasının, yedek parça teminini geciktirdiği ve yedek parça fiyatlarında aşırı fiyatlandırma yaptığı, bu nedenle Baymak Mak. San. ve Tic. A.Ş. (Baymak) firmasının mağdur olduğu ifade edilmiştir.

G. DOSYA EVRELERİ: Kurum kayıtlarına 6.10.2005 tarih, 7027 sayı ve 29.11.2005 tarih, 8483 sayı ile giren başvuru üzerine hazırlanan 16.12.2005 tarih ve 2005-3-115/İİ-05-OS sayılı İlk İnceleme Raporu, Rekabet Kurulu'nun 22.12.2005 tarih ve 05-87 sayılı toplantısında görüşülmüş ve 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun çerçevesinde bir soruşturma açılmasına gerek olup olmadığının belirlenmesi amacıyla, Kanun'un 40/1. maddesi uyarınca önaraştırma yapılmasına karar verilmiştir. İlgili karar uyarınca yapılan inceleme sonucunda düzenlenen 17.5.2006 tarih ve 2003-3-115/ÖA-06-OS sayılı Önaraştırma Raporu 22.5.2006 tarih, REK.0.07.00.00-110/106 sayılı Başkanlık önergesi ile 06-36 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

H. RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ: İlgili raporda; gerek nihai ürün olan kombi pazarında tüketici açısından çeşitli alternatiflerin olması, gerekse benzer ürünlerdeki fiyatların Baymak'ın alım fiyatına göre çok yüksek olmaması sebebiyle şikâyete konu eylemin aşırı fiyatlandırma olarak değerlendirilemeyeceği, ayrıca eşit konumdaki alıcıların bulunmaması nedeniyle fiyat ayrımcılığının olmadığı, dolayısıyla dosya konusu iddialara yönelik olarak soruşturma açılmasına gerek bulunmadığı ve şikayetin reddinin gerektiği sonucuna ulaşıldığı ifade edilmiştir.

I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

I.1. Sektöre İlişkin Genel Bilgiler

Baymak'ın içinde bulunduğu ısıtma-soğutma sektörü, konutsal ve endüstriyel bazda merkezi ve bireysel ısıtma-soğutma ihtiyaçlarını karşılayacak ürün ve hizmetlerin pazarlandığı bir sektördür. Kazanlar, kombiler, radyatörler, brülörler, klimalar, termosifonlar başlıca sektör ürünleridir. Kombi pazarındaki ve sektördeki firmaların sayıları oldukça fazladır. Kombi pazarındaki firmaların pek çoğu diğer ürünlerde de faaldir. Demirdöküm, Vaillant, ECA, Alarko, Buderus, Viessmann, Bosch, Ariston (MTS), Immergas, Airfel, Baykan, Etna, Termodinamik, Arçelik, Beko, Lamborghini, As Royal, Süsler, Fellini sektördeki firmalardandır.

Şikayet konusuna sebep olan ürün Wolf-Baymak (Chaffoteaux-Maury(C&M) marka kombileri Baymak, "Wolf" markasıyla satmıştır) marka kombilere ait yedek parçalardır. 2002 yılına kadar Wolf marka ürünlerin ithalatını yapan Baymak, bu tarihten sonra yeni bir oluşum içine girerek İngiliz Baxi marka ürünlerin ithalatına başlamıştır. Şu an itibarıyla C&M marka ürünlerin yedek parçalarının ithalatı, üretici firmanın Türkiye'deki bağlı şirketi olan MTS firması tarafından yapılmakta, dağıtım ise Egemen Isıtma ve Soğutma Servis Hizmetleri İth. İhr. Gıda Tesisat İnş. San. Tic Ltd. Şti. (Egemen) tarafından gerçekleştirilmektedir. Baymak ise daha önceden satış yaptığı Wolf marka ürünlerin yedek parça teminini MTS firmasından veya dağıtıcısından sağlamaktadır. Ayrıca Sanko Holding bünyesindeki Akfel Pazarlama İthalat İhracat A.Ş. de (Akfel) 3 yıl önce MTS firmasının C&M marka kombileri ile pazarda faaliyet göstermeye başlamıştır, bu çerçevede doğrudan yurt dışındaki üretici firmadan kombi ve yedek parçalarını temin etmektedir.

Belirtilmesi gereken diğer bir husus, MTS Grup tarafından piyasaya sürülen markalar veya Akfel tarafından ithal edilen C&M marka kombilerin önceden Baymak tarafından ithal edilen kombilerden farklı modeller olduğu ve yedek parçalarının da farklılık gösterebileceğidir.

I.2. İlgili Pazar

I.2.1. İlgili Ürün Pazarı

Şikayet konusu ürünler 2002 yılına kadar Baymak tarafından Türkiye'de piyasaya sürülen Wolf-Baymak (veya C&M-Baymak) marka kombilere ait yedek parçalardır. İlgili ürün pazarı tanımlaması söz konusu dosya bazında belirleyici bir rol

oynamamakla birlikte, ilgili ürün pazarı en geniş şekliyle “kombi pazarı” olarak tanımlanabileceği gibi, en dar haliyle Baymak tarafından Türkiye’de piyasaya sürülen “Wolf-Baymak marka kombilere ait yedek parçalar” olarak da tanımlanabilecektir. Söz konusu pazarın dar anlamda tanımlanabilmesi için, Baymak tarafından ithal edilen Wolf marka kombilere yönelik yedek parçaların ikamesinin olup olmadığının teknik açıdan incelenmesi gerekmektedir. Bununla beraber net bir ilgili pazar tanımı / hakim durum analizi yapılmaksızın, Baymak firmasının, başka firmalardan yedek parça temin edilmesinin oldukça sınırlı sayıda parça için söz konusu olduğu yönündeki kendi açıklaması çerçevesinde (ilgili ürün pazarı “Wolf marka kombilere ait yedek parça pazarı” olarak alınırsa, MTS firması tek ithalatçı/üretici olduğu için tekel konumunda olacaktır) rekabet ihlalinin olup olmadığı incelenmiştir.

I.2.2. İlgili Coğrafi Pazar

Dosya konusu ürünler bakımından pazara giriş, arz kaynaklarına ulaşma, üretim, dağıtım, pazarlama ve satış şartlarının bölgesel bir farklılık göstermediği göz önüne alınarak ilgili coğrafi pazar “Türkiye Cumhuriyeti sınırları” olarak tesbit edilmiştir.

I.3. Yapılan Tespitler ve Hukuki Değerlendirme

Şikayetçi Baymak, 2002 yılına kadar satışını yaptığı Wolf-Baymak marka ürünlerin yedek parça teminini MTS firmasından veya dağıtıcısından sağlamaktadır. Baymak şikayetinde, 2002 yılından sonra satışını yapmayı bıraktığı ve bu yönüyle Baymak’ın asli faaliyet konusu oluşturmayan Wolf-Baymak marka kombilerin yedek parçalarının, MTS firması tarafından aşırı fiyat uygulanarak kendisine verildiğini dile getirmektedir. Bu bağlamda iddia konusu eylem, 4054 sayılı Kanun’un 4. ve 6. maddeleri kapsamında ayrımcılık, aynı Kanun’un 6. maddesi bağlamında aşırı fiyatlandırma yönleriyle irdelenmelidir¹. Öneraştırma kapsamında yapılan yerinde incelemeler ve taraflardan alınan bilgiler ışığında, her bir iddiaya ilişkin değerlendirmelere aşağıda yer verilmiştir.

I.3.1. Ayrımcılık Açısından Değerlendirme

Öneraştırma kapsamında incelenen, iddiaya konu eylemin fiyat ayrımcılığı bağlamında bir ihlal olup olmadığının tespiti açısından öncelikle Wolf marka ürünlerin ithalatını yapmakta olan ve şikâyetçi tarafından ayrımcılık yaptığı iddia edilen MTS firmasının, 4054 sayılı Kanun’un 6(b) maddesi ya da 4(e) maddesi bağlamında eşit durumdaki alıcılara ayrımcılık yapması gerekmektedir.

Yapılan öneraştırma neticesinde MTS firması ile başka bir teşebbüs arasında Baymak’a ayrımcılık yapmaya yönelik olarak gerçekleştirilen herhangi bir anlaşma ve uyumlu eyleme işaret edebilecek bir bilgi ya da belgeye rastlanılmamıştır. MTS ile dağıtıcısı Egemen veya İlk İnceleme raporunda şikâyet çerçevesinde yer verilen

¹İlgili ürün pazarına ilişkin bölümde belirtildiği üzere, ilgili ürün pazarının “Wolf marka kombilere ait yedek parça pazarı” olarak kabul edilmesi durumunda, MTS firması hakim duruma geleceğinden, şikâyete konu iddialar 4054 sayılı Kanun’un 6. maddesi bağlamında da değerlendirilmiştir.

Sanko Holding bünyesindeki Akfel arasında, Kanun'un 4. maddesi ile uyumlu herhangi bir belgeye rastlanılmamıştır.

Sanko Holding bünyesindeki Akfel tarafından ithal edilen MTS firmasının C&M marka kombilerinin modellerinin, Baymak tarafından ithal edilenlerden farklı olduğu ve yedek parçalarının da aynı görevi görüp göremeyeceğinin teknik incelemeler yapılarak belirlenebileceğinin Akfel tarafından ifade edildiği, dosya mevcudu bilgi ve belgeden anlaşılmaktadır. Kombi modellerinin farklı olması nedeniyle iki teşebbüs de farklı yedek parçaları almakta, dolayısıyla Akfel ile Baymak yedek parça ve satış sonrası hizmet pazarında aynı pazarda bulunmamaktadır. Bu durumda, Kanun'un 6. maddesi kapsamında eşit durumdaki alıcılardan bahsetmek mümkün olmayacaktır. Buna ilaveten 4. madde açısından MTS ile gerçekleştirilecek herhangi bir anlaşma ve uyumlu eylem ile Baymak'a ayrımcılık yapmaktan çıkar sağlayabilecek olan ve rekabette avantajlı konuma geçecek olan bir teşebbüs bulunmamaktadır.

I.3.2. Aşırı Fiyat Açısından Değerlendirme

Dosya konusu iddialar bakımından "aşırı fiyatlandırma" iddiasının değerlendirilmesi bağlamında, öncelikle aşağıdaki tespitlerin ortaya konulması gerekmektedir:

Kurul aşırı fiyat iddiası ile ilgili olarak üç önemli karar almıştır. Bunlardan ikisi Ankara Su ve Kanalizasyon Genel Müdürlüğü (ASKİ)'nin su fiyatını maliyetinin çok üstünde belirlendiği iddiası², diğeri ise Belko Ankara Kömür ve Asfalt İşletmeleri San. ve Tic. Ltd. Şti. (BELKO)'nin ithal parça kömür pazarında aşırı fiyat uygulaması³ hakkındadır. Yukarıda sözü edilen kararlarda Kurul aşırı fiyata ilişkin yaklaşımını aşağıda sunulduğu gibi belirlemiştir.

1 .Aşırı fiyatı, AB ile uyumlu olacak şekilde, "sağlanan ürünün ekonomik değeri ile fiyatı arasında makul olmayan bir farklılığın bulunması" olarak ele almıştır⁴.

2. Her iki teşebbüs de mutlak tekel konumundadır. İlgili ürün ikame edilemediği gibi, yasal korumalar nedeniyle rakip bir teşebbüsün pazara girmesi de imkansızdır.

3. Aşırı fiyatlandırmanın rekabet hukuku açısından bir ihlal olup olmadığı ele alınırken; aşırı fiyata müdahalenin gereksiz olduğu görüşlerinin, "tekelin yüksek giriş engelleri ile korunduğu hallerde" geçerli olmadığına altı çizilmiştir⁵. Bu bağlamda sadece hakim durumda bulunmak değil, yüksek giriş engellerinin varlığı da göz önüne alınması gereken bir kriter olmaktadır.

4. Aşırı fiyatın belirlenmesi için; "ürün maliyetinin net ve kesin olarak hesaplanabildiği durumlarda" tüm üretim maliyetleri toplamı ile fiyatın

² 01-12/114-29 sayı, 13.3.2001 tarihli karar (ASKİ-1) ile 36/484-155 sayı ve 26.5.2005 tarihli karar (ASKİ-2).

³ 01-17/150-39 sayı, 06.04.2001 tarihli karar (BELKO).

⁴ ASKİ-1 kararı.

⁵ BELKO kararı, s: 56

karşılaştırılması, ilgili pazardaki/komşu pazarlardaki aynı veya benzer ürünlerin fiyatlarının karşılaştırılması⁶ ve pazara giriş engellerinin derecesi⁷ ele alınmaktadır.

5. “Tekelci fiyatlama uygulamaları, ilgili piyasadaki rekabet ortamına doğrudan zarar vermemekle birlikte, özellikle tüketici boyutunda sömürücü olma niteliğiyle rekabet hukukunun kapsamına girmektedir.” ifadesiyle, aşırı fiyatta esasen tüketicinin mağduriyetinin ele alınması gerektiğinin altı çizilmiştir⁸.

Danıştay, aşırı fiyat kavramını ele alırken, söz konusu uygulamanın 4054 sayılı Kanun’un 6. maddesi kapsamında ele alınabileceğine hükmetmiş, “rekabet koşullarının bulunmadığı, piyasanın kendi kendini düzeltmediği, aşırı fiyatlandırmanın yeni girişleri teşvik etmediği, giriş engellerinin bulunduğu, bilgi akışının tam ve homojen olmadığı bir ekonomide... [aşırı fiyat] gibi istismar edici eylemlere rekabet kuralları aracılığıyla müdahale edilebileceğini” ifade etmiştir⁹. Danıştay aşırı fiyat için, Kurul’un da altını çizdiği iki ana ölçütü kabul etmiştir: Benzer nitelikte mal veya hizmet ile karşılaştırmak veya maliyet analizi yapmak. Burada Danıştay’ın konuya yaklaşımında ufak bir fark görülmektedir. Danıştay, emsal mal veya hizmetle fiyatların karşılaştırılmasının maliyet analizinden daha öncelikli olması gerektiğini, ancak bunun mümkün olmadığı hallerde maliyet analizine başvurulabileceğini, bazı hallerde ise her iki ölçütün de incelenmesinin zorunlu olabileceğini hükme bağlamıştır¹⁰.

Yukarıda ele alınan, aşırı fiyat kavramına ilişkin Danıştay ve Kurulun daha önceki kararlarında benimsediği yaklaşımları kapsamında MTS’nin aşırı fiyat uygulayıp uygulamadığına yönelik değerlendirmelere aşağıda yer verilmiştir:

1. Öncelikle aşırı fiyatın varlığı, Baymak açısından değil, tüketici açısından ele alınmalıdır. Nitekim Baymak, fiyat artışlarının zorunlu olarak tüketiciye yansıtıldığını ifade ederek, söz konusu olayda tüketicinin mağdur olabileceğini kabul etmiştir.

2. Bu bağlamda nihai ürün olan kombi pazarında tüketicinin durumunun da göz önüne alınması gerekmektedir. Kombi pazarında firmaların tahmini pazar payları şu şekildedir: Demir Döküm %(....), Vailant %(....), Baymak %(....) ECA %(....), Ferroli %(....), Buderus %(....), Viesman %(....), Bosch %(....), Baykan %(....) ve diğerleri %(....). Dolayısıyla kombi pazarı oldukça rekabetçi bir dağılım göstermekte, bu ise tüketicilere nihai ürün açısından pek çok alternatif sunmaktadır. Yukarıda açıklandığı üzere, gerek ASKİ gerekse BELKO kararlarında tüketici açısından bir alternatif bulunmamaktadır. Kombilerin yedek parça fiyatlarında aşırı bir artış olması durumunda tüketicilerin başka marka kombi alabilme imkanları mevcuttur.

3. Bu noktada, yedek parçaların olası aşırı fiyatlanmasıyla mağdur olacak tüketici kesimi, yedek parçaları önemli ölçüde zam gören kombiyi önceden satın almış ve

⁶ ASKİ-1 kararı., BELKO kararı, s: 57

⁷ BELKO kararı, s: 16

⁸ BELKO kararı, s: 56

⁹ 2001/4817 E., 2003/4770 K. sayı, 5.12.2003 tarihli karar, s: 8

¹⁰ 2001/4817 E., 2003/4770 K. sayı, 5.12.2003 tarihli karar, s: 9

halihazırda söz konusu kombiyi kullanan kimselerdir. Bu kapsamda, Baymak tarafından verilen 75 ayrı yedek parça fiyatlarını kıyaslayabilmek için, MTS'den C&M marka kombiler için yedek parça satın alan Akfel firmasından benzer ürünlerin fiyatları alınmıştır. Dosya mevcudu bilgi ve belgeden; 2006 yılı için Baymak'ın Akfel'den %30 daha yüksek ödeme yaptığı, 2005 yılında ise bunun %25'te kaldığı anlaşılmaktadır. Danıştay'ın BELKO kararı incelendiğinde, BELKO'nun satış fiyatlarının diğer pazarlarda oluşan fiyatlara oranla %50-60 oranında yüksek olmasının aşırı fiyat kapsamında ele alındığı görülmektedir¹¹. Bu bağlamda %25-30 oranında daha yüksek fiyatın aşırı fiyat olarak değerlendirilemeyeceği kanaatine varılmıştır.

J. SONUÇ

Düzenlenen rapor ve incelenen dosya kapsamına göre; gerek nihai ürün olan kombi pazarında tüketici açısından çeşitli alternatiflerin olması, gerekse benzer ürünlerdeki fiyatların Baymak'ın alım fiyatına göre çok yüksek olmaması sebebiyle şikâyete konu eylemin aşırı fiyatlandırma olarak değerlendirilemeyeceği, ayrıca eşit konumdaki alıcıların bulunmaması nedeniyle fiyat ayrımcılığının olmadığı, dolayısıyla dosya konusu iddialara yönelik olarak soruşturma açılmasına gerek olmadığına, şikayetin reddine OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir

¹¹ 2001/4817 E., 2003/4770 K. sayı, 5.12.2003 tarihli karar, s: 12